

Advies stadsdeelcommissie: Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

Advies stadsdeelcommissie Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030

Stadsdeelcommissie Zuidoost, mei 2024

In het pre-advies van het DB herkennen we veel van onze bezwaren, met name de manier hoe door het college de consequenties van plaatsing van windturbines zijn afgewogen, welk aspect meer impact heeft op het ander en waardoor er keuzes zijn gemaakt. Het afwegingskader ('Signalen uit de stad') geeft ons geen duidelijk beeld waarop het voorstel van de gemeente is gebaseerd. Voordat we ingaan op de vier genoemde voorkeurszoekgebieden is het belangrijk na te gaan wat de 'maatschappelijke kosten' zullen zijn van windturbines plaatsen in de zoekgebieden. Nederland heeft een opdracht als het gaat om de energietransitie. Dat besef is in Amsterdam Zuidoost volop aanwezig. Zie de grote hoeveelheid installaties zonnepanelen, de initiatieven om woningen te isoleren en ook in te zetten op minder verbruik van welke vorm van energie dan ook. Ook de inzet van maatschappelijke organisaties wordt erg gewaardeerd. Meewerken in Zuidoost aan de energietransitie is vanzelfsprekend. In de toekomst kan niet langer (volledig) in de energiebehoefte worden voorzien met verbruik van fossiele brandstoffen. Windenergie is een alternatieve bron nu een windturbine, met de huidige techniek, veelal rendabel is in kosten en over de totale technische levensduur een veel gunstiger CO2 footprint heeft dan de verschillende fossiele alternatieven. Dat betekent niet dat windturbines daarmee zomaar overal neergezet zouden moeten worden of zelfs maar neergezet zouden kunnen worden. Er moet reëel gesproken worden of er fysieke ruimten bestaan om windturbines zonder negatieve impact op mens en omgeving, flora en fauna, te kunnen plaatsen. Zo een ruimte bestaat in het zoekgebied Zuidoost nog niet eens bij benadering.

Natuurlijk is snelle realisering van de energietransitie naar een duurzaam energiesysteem van 'levensbelang', maar tegen welke prijs. De grote vraag daarbij is welke gezondheidsrisico's het gevolg (kunnen) zijn van plaatsing van de windturbines dicht bij woningen. Er wordt door de overheid regelmatig gesteld dat zij geen "onaanvaardbare risico's" zal nemen (herhaald in het pre-advies van het DB), daarentegen geeft men niet in concrete gegevens aan welke risico's zij wel aanvaardbaar acht. Er wordt voor de gezondheidsrisico's verwezen naar RIVM en GGD, zij geven aan dat de te verwachten geluidsoverlast niet zal leiden tot directe gezondheidsproblemen.

Hinder is het meest beschreven en bewezen effect van windturbinegeluid. De hinder die mensen ondervinden van windturbines kan indirect andere gezondheidsklachten veroorzaken. Geluidshinder Het geluid dat windturbines voortbrengen kan als bijzonder hinderlijk door mensen worden ervaren en kan ook daadwerkelijk een negatieve impact op de gezondheid hebben als mensen daardoor een minder goede nachtrust doormaken of anders vaak, ook overdag, een innerlijke onrust beleven. Tegenover de erkende deskundigen van instituten zoals het RIVM en de GGD staan tal van medische, en veelal erkende deskundigen, die aangeven dat geluidsoverlast en in het bijzonder laagfrequent geluid wel tot gezondheidsproblemen kan leiden. De omvang van deze laatstgenoemde groep medici (onder andere em.prof. dr. Ir. Jan de Laat en dr. Diederik Gommers) is groot en neemt toe. Er is dus sprake van verschil van visie tussen deskundigen. Daar het hier om gezondheidsrisico's gaat dient men bij besluitvorming voorzichtig te handelen, m.a.w. hier dient het 'voorzorgsprincipe' gehanteerd te worden. De normering voor geluid van gemiddeld 41 DB (47 DB dag) op de gevels van woningen in de nachturen heeft praktisch weinig betekenis. Het gaat er veel meer om hoe hoog, hoe lang in duur, en hoe frequent de piekbelastingen zijn. Nog afgezien daarvan zou ook een constant volume van 41 DB iemands nachtrust behoorlijk kunnen verstoren. Dit alles wordt in de normering niet meegenomen. Ook het frequentiebereik (aantal Hz), en mogelijke wisselingen in dat bereik, worden ten onrechte niet in de normering meegenomen. Vóór plaatsing van een windturbine worden

modellen gemaakt die het uiteindelijke geluidsbeeld zouden moeten voorspellen maar die zijn per definitie weinig accuraat. Er zijn eenvoudig te veel variabelen om zo iets ook maar enigszins nauwkeurig te kunnen berekenen. Fabrieksopgaven van windturbinebouwers moeten met een grote korrel zout worden genomen. Een goed geluidsbeeld kan eigenlijk pas worden verkregen ná plaatsing van de windturbine, maar dat is natuurlijk een te laat moment. In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is onderzoek verricht door Arcadis om gedeeltelijk invulling te geven aan de op 22 juni 2021 aangenomen motie Erkens/Leijten en aan het in het coalitieakkoord 2021-2025 opgenomen voornemen om heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens vast te stellen. Van de acht onderzochte landen hebben Nederland, het Vlaamse Gewest van België en het Verenigd Koninkrijk geen landelijke afstandsnorm. Er is geen enkel land dat de hinder van windturbines alleen door middel van een afstandsnorm reguleert, ofschoon het in Polen en de Duitse deelstaat Beieren en Denemarken door de ruime afstandsnorm van 10 x tiphoogte hier effectief wel op neerkomt. In de overige beschouwde landen varieert de afstandsnorm van 300 meter tot 1.100 meter en varieert van 2 x de tiphoogte tot 4 x de tiphoogte. Dit heeft daar, in de meeste gevallen, geleid tot een windturbine-woningafstand tussen windturbine en woningen van minimaal 1.000 meter.

In de stadsdeelcommissie Zuidoost is dan ook op 25 juni een advies in stemming gebracht om een minimumafstand van 1.000 meter in Amsterdam te hanteren. Het advies is met 9 stemmen vóór en met 1 tegenstem aangenomen. Een vergelijking van de geluidsnormen voor windturbines laat zien dat een uniforme benadering ver te zoeken is. Slagschaduw Windturbines kunnen ook andere overlast veroorzaken. In de buurt van een windturbine kan een (bewegende) schaduw ontstaan. Deze slagschaduw kan hinder veroorzaken als de turbine te dicht bij een woning staat. Vooral bij een laagstaande zon is dit een probleem. De schaduw wordt dan langer en bereikt ook woningen die verder weg staan. Het probleem van slagschaduw wordt ook goed ondervangen in het geval de dichtstbijzijnde woningen op minimaal 1.000 meter van de windturbine staan.

Vorzorgsprincipe

Het voorzorgsbeginsel is een benadering van risicomanagement waarbij, als een bepaald beleid of handeling mogelijk schade kan veroorzaken aan de bevolking of het milieu en indien er nog geen wetenschappelijke overeenkomst over de kwestie bestaat, het beleid of de actie in kwestie niet mag worden uitgevoerd. Het voorzorgsprincipe is wereldwijd een belangrijk uitgangspunt in de omgang met de risico's van nieuwe technologieën. Kwetsbaren in Zuidoost Van belang in deze discussie is in ogenschouw te houden dat uit Regiobeeld Amsterdam, Vitaal en Gezond blijkt dat in Zuidoost 50% tot de groep 'kwetsbaren' behoort, 28% een slechte gezondheid ervaart, het percentage GGZ gebruikers het hoogste van Amsterdam is, hetgeen ook geldt voor de fysieke gezondheid, het aandeel chronisch zieken 2x hoger is en dat er een verschil in gezonde levensverwachting is van 10 jaar. Gemeente Amsterdam start met haar 'Gezond en Actief Leven Akkoord' (GALA) een integraal preventief beleid. Met dit beleid wil zij fors investeren om de grote verschillen tussen de stadsdelen weg te werken. Dit gaat gepaard met forse financiële investeringen. Een prima initiatief maar hoe verhoudt dit zich met gezondheidsrisico's door windturbines dicht bij woningen te plaatsen? Let wel, onze grondwet stelt in artikel 22 dat de overheid maatregelen treft ter bevordering van de volksgezondheid! Uit het gezondheidsonderzoek blijkt ook dat de mentale gezondheid in Zuidoost slecht scoort. Denk bijvoorbeeld aan de vele bewoners die in de 'overlevingsmodus' leven. Belangrijk te weten, bij de discussie over gezondheid/gezondheidsrisico's en het plaatsen van windturbines in belangrijke groengebieden, is de wetenschap dat uit onderzoek blijkt dat groen bijdraagt aan een betere mentale gezondheid. Omdat een groene omgeving uitnodigt om te bewegen en ontspannen, speelt groen een rol bij de vermindering van overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten. Ook zien de onderzoekers een gunstig effect tussen groen en hoe lang mensen leven en

de werking van het immuunsysteem. Groen lijkt te zorgen voor een verbeterde nachtrust. Concentratie, geheugen en leerprestaties verbeteren bij contact met groen, met name bij kinderen. Voor veel bewoners van Zuidoost is het gebied waar mogelijk windturbines geplaatst worden juist het gebied waar zij kunnen creëren en ontspannen. Plaatsing in het groen verstoort ook dit ecosysteem voor gezondheid. Plaatsing van de windturbines in de zoekgebieden in Zuidoost, Gein of omgeving heeft ook grote nadelige gevolgen voor flora en fauna, voor de recreatieve functie van het gebied, de waterhuishouding, en zelfs nadelige gevolgen voor het beheer van het Unesco werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Mensen zullen stellig minder recreatiemogelijkheden krijgen en met zekerheid minder recreatie plezier. Flora en Fauna zullen schade oplopen en die schade zal goeddeels blijvend en onherstelbaar blijken te zijn.

Uitgaande van het voorzorgsprincipe is onze conclusie dat, wil het college geen “onaanvaardbare risico’s” nemen, zij: 1. De strengste norm hanteert voor de afstand woningen - windturbines 2. Geen windturbines plaatst in, voor de (mentale) gezondheid belangrijke, groene recreatiegebieden. Geen enkel genoemd zoekgebied in Zuidoost is derhalve geschikt voor het plaatsen van windturbines.

Waar dan wel? Nergens in Zuidoost, wel in het westelijk havengebied van Amsterdam Ook al ligt dit buiten de reikwijdte van de stadsdeelcommissie Zuidoost, het westelijk havengebied van Amsterdam lijkt ons een geschikte locatie. Het zou mooi zijn als bewoners, ook die van Zuidoost, zouden kunnen participeren in dit project en daar de economische vruchten van zouden kunnen plukken.